

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMONS FORMA

2023-02-02 Nr. NV-235

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-23-57 TAIS-22-16566(2)	LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 281, 356 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1670“ PROJEKTO		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2022-12-21	Aplinkos ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narių L. Jonausko ir D. Šakalienės inicijuotas Administracinių nusižengimų kodekso 281, 356 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1670 (toliau – Įstatymo projekto) pataisas paskatino dažnėjantys miestų želdinių naikinimo atvejai, kai juos neteisėtai šalina nekilnojamojo turto statytojai, kelininkai ir kt., tačiau už šį pažeidimą atsiperka tik išpėjimu ar kelių dešimčių eurų baudomis. Atsižvelgiant į tai, problema spręsti siūloma didinant baudas už neteisėtai išpjautus želdinius. Seimo nariai Administracinių nusižengimų kodekso 281, 356 ir 589 straipsnių pakeitimu siūlo:

a) numatyti didesnes baudas už neteisėtą želdinių naikinimą, neteisėtą želdynų statinių ir įrenginių gadinimą, naikinimą ar perkėlimą, taip pat saugotinių želdinių sunaikinimą ar sužalojimą;

b) diferencijuoti baudų dydį, atsižvelgiant į sunaikinamų ar sužalojamų želdinių skaičių (iki dešimt, daugiau nei dešimt, daugiau kaip dvidešimt penki) bei nusižengimo pakartojimą.

Šiuo metu Administracinių nusižengimų kodekse numatyta, kad neteisėtas saugotinių želdinių naikinimas užtraukia baudą asmenims nuo 60 eurų iki 200 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 80 eurų iki 300 eurų. Taip pat numatyta, kad neteisėtas želdinių naikinimas, neteisėtas želdynų statinių ir įrenginių gadinimas, naikinimas ar perkėlimas užtraukia išpėjimą arba baudą asmenims nuo 20 iki 80 eurų ir baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 60 iki 170 eurų.

Numatoma, kad bauda sieks nuo 300 eurų iki 4000 eurų priklausomai nuo naikinamų želdinių skaičiaus ir nuo 500 eurų iki 6000 eurų už pakartotinai padarytą nusižengimą. Neteisėtas želdinių naikinimas, neteisėtas želdynų statinių ir įrenginių gadinimas, naikinimas ar perkėlimas užtraukia baudą nuo vieno šimto penkiasdešimt iki trijų šimtų eurų.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pažymima, kad miestų želdiniai itin svarbūs ne tik estetiniu požiūriu, bet ir dėl oro ir triukšmo taršą mažinančių savybių. Tyrimai rodo, kad dideli medžiai, kurių lajos skersmuo siekia 14–15 metrų, gali absorbuoti 10 kartų daugiau teršalų nei maži medžiai. Pavyzdžiui, Barselonos mieste esantys miesto medžiai sugeria virš 300 tonų teršalų ir to proceso ekonominė vertė yra beveik 2,5 mln. eurų. Tuo tarpu anglies dioksido absorbuojama virš 5000 tonų per metus, o to ekonominė vertė – virš 350 tūkst. eurų per metus. Taip pat įrodyta, kad miesto želdiniai prisideda prie karščio salos efekto mažinimo, kai vasaros metu žymiai aukštesnę miestuose susidarančią oro temperatūrą sumažina medžiai.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės pozicija dėl įstatyminių pataisų – nepritarti Įstatymo projektui – formuluojama atsižvelgiant į tai, kad netikslinga Įstatymo projekte diferencijuoti skiriamos baudos dydį pagal sunaikinamų ar sužalojamų želdinių kiekį, nes tai nerodo neteisėta veikla padaromo pažeidimo pobūdžio. Nustatant sankciją už neteisėtą saugotinių želdinių sunaikinimą, būtina vadovautis konstituciniu teisinės valstybės principu (remiantis Konstitucinio Teismo 2004-12-13, 2005-09-29 nutarimais, nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems bei visuotinai svarbiems tikslams, jos neturi varžyti asmens teisių labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti, o jeigu šios teisinės priemonės yra susijusios su sankcijomis už teisės pažeidimą, tai minėtos sankcijos turi būti proporcingos padarytam teisės pažeidimui).

Pažymėtina, kad Želdynų įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje viena iš neteisėto želdinių naikinimo sąlygų – nesumokėta želdinių atkuriamosios vertės kompensacija. Želdynų įstatymo 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad apskaičiuojant želdynams ir želdiniams padarytą žalą vadovaujamosi želdinių atkuriamosios vertės įkainiais. Pažymėtina, kad Želdynų

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

įstatymo Nr. X-1241 5, 13, 14 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1614, įsigaliosiančio 2023 m. gegužės 1 d., 4 straipsnyje nustatyta, kad apskaičiuojant savivaldybės atstovaujamosios institucijos sprendimu saugotinais paskelbtiems želdiniams padarytą žalą, vadovaujasi savivaldybės atstovaujamosios institucijos sprendimu saugotinais paskelbtų želdinių atkuriamosios vertės įkainiais, kai šios institucijos sprendimu yra nustatyti didesni šių želdinių atkuriamosios vertės įkainiai.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Želdynų įstatymo 13 straipsnio 8 dalies nuostatos numato atkuriamosios vertės kompensacijos dydžio perskaičiavimo galimybę. Atsižvelgiant į nurodytas įstatymo nuostatas, žala dėl neteisėto želdinių sunaikinimo gali skirtis dėl skirtingų institucijų nustatomų atkuriamosios vertės įkainių, išskiriami geros būklės ir ekologiniu požiūriu vertingi augalai.

Vyriausybės pozicija laikytina tinkama, nes Įstatymo projektu siūlomi nustatyti baudų dydžiai gali būti neproporcingi padarytam nusižengimui, kai už didesnio kiekio, bet mažesne atkuriamąja verte įvertintos rūšies želdinių pašalinimą grėstų didesnė bauda nei už mažesnio kiekio, bet didesne atkuriamąja verte įvertintos rūšies želdinių pašalinimą.

Netikslinga Įstatymo projektu suvienodinti administracinę atsakomybę asmenims ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims, nes teismų praktikoje ne kartą pažymėta, kad „administracinės nuobaudos taikymas turi atitikti proporcingumo reikalavimą, kai tarp padaryto teisės pažeidimo ir už šį pažeidimą nustatytos nuobaudos, siekiamo tikslo ir priemonių šiam tikslui pasiekti yra teisinga pusiausvyra (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 13 d. nutartis Nr. 2AT-4-2011). Administracinės atsakomybės griežtinimas didinant baudas fiziniams asmenims iškreiptų Administracinių nusižengimų kodekse išlaikomą fizinių ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims taikomą atsakomybės pusiausvyrą.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūloma nepritarti Įstatymo projekto nuostatoms, šiuo metu taikomas įgyvendinimo mechanizmas nepasikeis.

STEBĖSENA

Stebėsenos rodiklių nustatymas neaktualus.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektas teiktas derinti Teisingumo ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūloma nepritarti Įstatymo projekto nuostatoms, šiuo metu taikomas teisinis reguliavimas nepasikeis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Atsižvelgiant į Projekto teikime pateiktą informaciją dėl derinimo su suinteresuotomis institucijomis, manytina, kad nesuderintų pastabų nėra. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas, Vidaus reikalų ministerija nutarimo projektui pastabų neturėjo. 2023 m. sausio 18 d. buvo organizuotas nuotolinis pasitarimas su Lietuvos savivaldybių asociacija (toliau – LSA), kurio metu LSA pritarė Aplinkos ministerijos pateiktiems argumentams ir savo pastabas atsiėmė.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2023 m. sausio 26 d. išvadoje Nr. NV-175 nurodo, kad pastabų ir pasiūlymų Projektui neturi.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Jurgita Gaižiūnienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja